

Vedlegg 1 – Aktuelle kapitler og paragrafer i lovverket

Drikkevann

Drikkevannsforskriften.

([FOR-2016-12-22-1868 Forskrift om vannforsyning og drikkevann](#))

Drikkevannsforskriften er det viktigste styringsverktøyet for vannverkseieren. I januar 2017 kom gjeldende utgave av forskriften. Forskriften sier at vannverkseieren skal sikre at vannforsyninga er tilstrekkelig utstyrt og dimensjonert, samt har driftsplaner og beredskapsplaner for å kunne levere tilstrekkelige mengder drikkevann til enhver tid.

Vannverkseieren skal sikre at drikkevannet er helsemessig trygt, klart og uten framtreddende lukt, smak og farge. I forskriften er det vist til grenseverdier for innhold av en rekke ulike stoff i drikkevann. Kartlegging og håndtering av farene er ryggraden til hele forskriften. Det vil si at vannverkseieren må avdekke hvilke farer som kan forhindre produksjon av nok og trygt vann. De fleste kravene i forskriften tar utgangspunkt i kartlegging av farer.

Forskriften omhandler også følgende tema:

- Krav om internkontroll og kompetanse
- Fysisk sikring av anlegg og sikring av uautorisert tilgang til styringssystem.
- Forbud mot å forurense drikkevann. Vannverkseier skal sikre at drikkevannet blir beskyttet mot forurensing, og skal også planlegge nødvendige tiltak for å beskytte nedslagsfelt og råvannskilden.
- Vannrensing og bruk av kjemikalier
- Materialer i kontakt med drikkevann
- Prøvetakingsplan og minstekrav til uttak av prøver av råvann og drikkevann.
- Opplysningsplikt til abonnentene og Mattilsynet
- Plangodkjenning fra Mattilsynet for nye vannverk som produserer mer enn 10 m³/døgn eller forsyner sårbare abonnenter. Man må også søke om plangodkjenning ved endringer som vil påvirke mengde eller kvalitet på drikkevannet.
- Registrering og rapportering til nasjonale myndigheter
- Flere av bestemmelsene i drikkevannsforskriften viser til produsert mengde vann pr. døgn. Definisjonen av produsert vannmengde for en vannforsyning: °den mengden med drikkevann som går ut fra vannbehandlingsanlegget i et gjennomsnittsdøgn den uka av året som har høyest produksjon°.
- Krav fra kommunen og fylkeskommunen om hensyn til drikkevann ved ulike planarbeider

Drikkevannsforskriften gjelder i utgangspunktet alt drikkevann og alle forhold som kan ha innvirkning på drikkevannet. Ikke alle paragrafene i forskriften gjelder for alle vannforsyninger. Det er bare noen få bestemmelser som gjelder for enkeltvannforsyninger. Det blir også stilt færre krav til vannforsyningssystemer som produserer mindre enn 10 m³/døgn i den uken i året det er maks forbruk, enn det gjør til større vannforsyninger.

Mattilsynet er tilsynsmyndighet for bestemmelsene utenom bestemmelsene i § 26 og § 27, som omhandler krav om å ta hensyn til drikkevann når det utarbeides planer av ulike typer.

Helsemessig og sosial beredskap

([LOV-2000-06-23-56 Lov om helsemessig og sosial beredskap](#)).

Formålet med loven er å verne om befolkningens liv og helse, og bidra til at nødvendig helsehjelp og sosiale tjenester kan tilbys befolkningen under krig og ved kriser og katastrofer i fredstid.

Drikkevannsforskriften er også hjemlet her.

Folkehelseloven

([LOV-2011-06-24-29, Lov om folkehelsearbeid](#)). Drikkevannsforskriften er hjemlet i loven.

Vannressursloven

(LOV 2000-11-24-82, Lov om vassdrag og grunnvann). Loven omhandler blant annet konsesjonspliktige tiltak, vannuttak og minstevannføring, erstatningsansvar og ekspropriasjon. Loven er nærmere beskrevet i kap. 10 Vannmiljø.

Plan- og bygningsloven

([LOV-2008-06-27-71 Lov om planlegging og byggesaksbehandling](#)). Plan- og bygningsloven (PBL) gjelder for kommunen både som utbygger og som byggesaksbehandler. Loven skal fremme en bærekraftig utvikling, og planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver. Plan og bygningsloven (PBL) § 27-1 setter krav om tilstrekkelig mengde drikkevann og slukkevann ved godkjenning av nybygg.

Slokkevann (brann- og eksplosjonsvernloven)

([LOV-2002-06-14-20 Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver](#)).

Loven gir grunnlaget for kommunen sine plikter blant annet i forhold til slokkevann fra vannledningsnett. Forskrift om brannforebygging og veiledning til forskrift om brannforebygging beskriver dette nærmere.

Kommunen har et overordnet ansvar for at det etableres tilstrekkelig med slokkevann og vannmengder for automatiske slokkeanlegg der dette er aktuelt. Dette betyr ikke at det er kommunen nødvendigvis som skal stå for gjennomføringen og kostnaden ved etablering av slik vannforsyning. Dersom en ser kommunen under ett er det stor variasjon på etablert fritidsbebyggelse. Vi finner alt fra spredt hyttebygging i Torbudalen og Innerdalen, til store utbyggingsområder med tilnærmet sammenhengende bebyggelse i Ålvundfjord og Neslandet/Nesøya.

Frem til i dag har det vært liten bruk av utbyggingsavtaler for å avklare grensesnitt og ansvarsfordeling mellom kommunen og utbygger. Særlig gjelder dette forhold som slokkevann. Utbyggingsavtaler er et godt verktøy for begge parter. Den kan avklare en del

prinsipielle forhold mellom partene og som normalt ikke kan avklares i reguleringsplan m/planbestemmelser. I tillegg vil det gi forutsigbarhet for både utbyggere og kommunen. Tekniske krav til ulike anlegg og fordeling av kostnader er noe av det som kan inngå i slike utbyggingsavtaler.

Plan- og bygningslovens kap. 17 gir rammer for bruk av utbyggingsavtaler, avtalens innhold og saksbehandling. Bruk av utbyggingsavtaler er tett knyttet mot kommunens planverk, som kommuneplan og reguleringsplaner.

Problemstillingen er analysert nærmere i vedlegg 1, kap. 5 Status brannvann.

Avløpsvann og overvann

Forurensningsloven

([LOV-1981-03-13-6 Lov om vern mot forurensninger og om avfall](#)).

Har til formål å verne det ytre miljø mot forurensning og å redusere eksisterende forurensning, å redusere mengden av avfall og å fremme en bedre behandling av avfall.

Loven skal sikre en forsvarlig miljøkvalitet, slik at forurensninger og avfall ikke fører til helseskade, går ut over trivselen eller skader naturens evne til produksjon og selvfornyelse.

Forurensningslovens kap. 4, §§ 21 – 26, inneholder særlige regler om avløpsanlegg og overvannssystemer. Avløpsanlegg i denne sammenhengen defineres som anlegg for transport og behandling av avløpsvann, både sanitært og industrielt avløpsvann og overvann.

Kortfattet omhandler kapittelet følgende tema:

- ✓ Krav til utførelse av anlegg
- ✓ Rett og plikt til tilknytning til eksisterende avløpsanlegg
- ✓ Drift og vedlikehold av avløpsanlegg
- ✓ Særlige erstatningsregler for avløpsanlegg
- ✓ Utgifter til anlegg, drift og vedlikehold av avløpsanlegg

Kommunal tømning av slam fra slamavskillere (septiktanker), tette tanker, privet m.v.

Forurensningsforskriften

([FOR-2004-06-01-931 Forskrift om begrensning av forurensning](#))

Forurensningsforskriften er det viktigste dokumentet for avløpshåndtering.

Forurensningsforskriftens del 4, kapittel 11 til 16 er regelverk for avløpssektoren. Sunndal kommune er forurensningsmyndighet, og har ansvar for kapittel 12, 13, 15 og §15A-4.

Statsforvalteren er forurensningsmyndighet for kapittel 14, §15 A-5, §15A-6 og 15B.

Kortfattet omfatter avløpskapittelet følgende tema:

- Kapittel 11 - Generelle bestemmelser om avløp. Formål og virkeområde, definisjoner, kommunal saksbehandling, områdeinndeling, mm.
- Kapittel 12 - Krav til utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og liknende. Gjelder utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter, turistbedrifter og liknende

virksomheter med utslipp mindre enn 50 pe. For virksomheter som kun slipper ut gråvann, gjelder dette kapittel bare dersom det er innlagt vann.

- Kapittel 13 - Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra mindre tettbebyggelse. Gjelder for kommunalt avløpsvann med utslipp større enn 50 pe, men mindre enn 2 000 pe til ferskvann, mindre enn 2 000 pe til elvemunning eller mindre enn 10 000 pe til sjø.
- Kapittel 14 - Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser. Gjelder for kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelse med samlet utslipp større enn 2 000 pe til ferskvann, større enn eller lik 2 000 pe til elvemunning eller større enn 10 000 pe til sjø.
- Kapittel 15 - Krav til utslipp, herunder påslipp, av oljeholdig avløpsvann fra:
 - a) bensinstasjoner
 - b) vaskehaller for kjøretøy
 - c) motorverksteder
 - d) bussterminaler
 - e) verksted og klargjøringssentraler for kjøretøy, anleggsmaskiner og skinnegående materiell
 - f) anlegg for understellsbehandling som enten har vaskeplass, smørehall, servicehall eller liknende.

- Kapittel 15 A - Krav til påslipp av avløpsvann til offentlig avløpsnett fra virksomheter og utslipp, herunder påslipp, av fotokjemikalieholdig og amalgamholdig avløpsvann. § 15A-4 femte ledd gjelder for påslipp av oppmalt matavfall til offentlig avløpsnett fra virksomheter og husholdning.
- Kapittel 15B – Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann i tettbebyggelse med samlet utslipp større enn eller lik 2000 pe til ferskvann, større enn eller lik 2000 pe til elvemunning eller større enn eller lik 10.000 pe til sjø.

Den gjelder bare for eksisterende utslipp av kommunalt avløpsvann som nevnt i § 14-8 første og andre ledd, § 14-9 første ledd og § 14-10 første ledd første punktum og andre ledd fram til 31. desember 2008.

- Kapittel 16 - Vann- og avløpsgebyr. Fastsetter regler for beregning av kommunale vann- og avløpsgebyr.

Plan- og bygningsloven

([LOV-2008-06-27-71 Lov om planlegging og byggesaksbehandling \(plan og bygningsloven\)](#)).

§ 27-2 Avløp (4. ledd)

- Før oppføring av bygning blir satt i gang, skal avledning av grunn- og overvann være sikret. Tilsvarende gjelder ved vedlikehold av drenering for eksisterende byggverk.

§ 28-1 Byggegrunn, miljøforhold mv.

- Grunn kan bare bebygges, eller eiendom opprettes eller endres, dersom det er tilstrekkelig sikkerhet mot fare eller vesentlig ulempe som følge av natur- eller miljøforhold. Det samme gjelder for grunn som utsettes for fare eller vesentlig ulempe som følge av tiltak.

§ 29-6 Tekniske installasjoner og anlegg

- Tekniske installasjoner og anlegg skal prosjekteres og utføres slik at de gir de ytelser som er forutsatt og tåler de indre og ytre belastninger som normalt forekommer.
-

Byggteknisk forskrift (TEK 17)

([FOR-2017-06-19-840 Forskrift om tekniske krav til byggverk](#)).

- §13-16. Terreng rundt byggverk skal ha tilstrekkelig fall fra byggverket dersom ikke andre tiltak er utført for å lede bort overflatevann.
- §15-10. (1) Bortledning av overvann og drensvann skal skje slik at det ikke oppstår oversvømmelse eller andre ulemper ved dimensjonerende regnintensitet.
- §15-10. (2) c. Overvann, herunder drensvann, skal i størst mulig grad infiltreres eller på annen måte håndteres lokalt for å sikre vannbalansen i området og unngå overbelastning på avløpsanleggene.

Gjødselsvareforskriften

([FOR-2003-07-04-951](#)). Regelverket for slam fra f.eks. avløpsrensaneanlegg omfatter Forskrift om gjødselvarer m.v. av organisk opphav (Gjødselsvareforskriften) og Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall ([Avfallsforskriften - FOR-2004-06-01-930](#)).

Gjødselsvareforskriften regulerer behandlet og hygieniskere slam som skal brukes som gjødsel eller i kompost. I forskriften (§ 10) er det satt krav om at gjødselsvareprodukt basert på gitte råvarer, som omfatter avløpsslam, skal overholde visse betingelser. Blant annet er det krav til innhold av tungmetaller, organiske miljøgifter, plantevernmidler og anna. Det er satt krav til hygienisering og stabilisering.

Endringer i avfallsforskriften medførte fra 01.07.2009 et generelt forbud mot deponering av biologisk nedbrytbart avfall. Avløpsslam er en ressurs med to bruksområder, hhv. grøntareal og landbruk. I forskriften (§ 9-4a) gis det åpning for at ristgods, sil gods og sandfangavfall fra avløpsrensaneanlegg kan deponeres. Avløpsslam som ikke tilfredsstiller kvalitetskravene for gjødselvarer, kan også deponeres.

Vannressursloven

([LOV-2000-11-24-82 Lov om vassdrag og grunnvann](#)). Vannressurslova regulerer kommunens grunnlag til å pålegge utbygger tiltak i forhold til overvannshåndtering. Dette er aktuelt i områder der det er problem med kapasiteten på overvannsnettet.

§ 7 (vannets løp i vassdrag og infiltrasjon i grunnen), andre ledd

- Ingen må hindre vannets løp i vassdrag uten hjemmel i vannressursloven
- Utbygging og annen grunnutnytting bør fortrinnsvis skje slik at nedbøren fortsatt kan få avløp gjennom infiltrasjon i grunnen. Vassdragsmyndigheten kan gi pålegg om tiltak som vil gi bedre infiltrasjon i grunnen, dersom dette kan gjennomføres uten urimelige kostnader.

Grannelova

([LOV-1961-06-16-15 Lov om rettshøve mellom grannar](#)) Gir føringer for hvilke tiltak som gjennomføres uten at det medfører negative konsekvenser for naboer/naboeiendommer.

Vassdrag

Vannforskriften

([FOR-2006-12-15-1446: Forskrift om rammer for vannforvaltningen](#))

§ 4 - Tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemiske tilstand, i samsvar med klassifiseringen i vedlegg V og miljøkvalitetsstandardene i vedlegg VIII.

Det er en målsetting i Vannforskriften at alle vassdrag skal oppnå "god økologisk tilstand (GØT)" innen år 2021.

Naturmangfoldloven

([LOV-2009-06-19-100: Lov om forvaltning av naturens mangfold](#)). I naturmangfoldloven stilles et generelt krav om aktsomhet ved tiltak i eller langs vassdrag, i verneområde eller områder med utvalgt naturtype (§ 6). Det stilles også krav om valg av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet (§ 12).

Lover og forskrifter som omhandler både vann og avløp

Plan- og bygningsloven

([LOV-2008-06-27-71 Lov om planlegging og byggesaksbehandling \(plan og bygningsloven\)](#)).

Plan- og bygningsloven (PBL) gjelder for kommunen både som utbygger og som byggesaksbehandler. Loven skal fremme en bærekraftig utvikling, og planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver. PBL skal gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser, og sikre at tiltak blir i samsvar med lov, forskrift og planvedtak.

Byggteknisk forskrift

Teknisk forskrift og veileder til PBL inneholder funksjonskrav og tekniske krav til vannforsynings- og avløpsanlegg.

Oreigningsloven

([LOV-1959-10-23-3: Lov om oreigning av fast eiendom](#)). Oreigningsloven regulerer blant annet grunnlaget for å erverve/ekspropriere nødvendig grunn til vann- og avløpsformål.

Internkontrollforskriften

([FOR-1996-12-06-1127, Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter](#)). Internkontrollforskriften omhandler systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (HMS). Virksomheter plikter å etablere system for internkontroll. Forskriften gjelder også virksomheter som omfattes av forurensningslovgiving (f.eks. avløp).

Internkontrollforskriften gjelder for kommunen både som anleggseier og som tilsynsmyndighet. Kommunen skal ha etablert system for internkontroll for de avløpsanleggene kommunen har ansvar for å drive.

Som forurensningsmyndighet skal kommunen kontrollere at:

- Utslipstillatelse, krav i lokal forskrift mv. blir overholdt.
- Virksomheter har etablert et forsvarlig internkontrollsystem.

Vass- og avløpsanleggslova

([LOV-2012-03-16-12 Lov om kommunale vann- og avløpsanlegg](#)). Loven tar for seg eierskap ved nybygging, utbygging, utviding, sammenslåing, overtakelse eller salg av VA-anlegg. Vannforsyningsgebyr fastsettes etter reglene i Lov om kommunale vann- og avløpsanlegg og forurensningsforskriften del 4A. Loven, med tilhørende forskrifter gir kommunestyret rett til å vedta regler for innkreving av vann- og kloakkavgifter (tilknytnings- og årsavgifter).

Vann- og avløpssektoren er den største sektoren i kommunene som finansieres med gebyrer. Den skiller seg fra de andre selvkosttjenestene ved at en stor andel av selvkost gjelder kapitalkostnader. Selvkostretningslinjene bygger på det såkalte generasjonsprinsippet: «En generasjon brukere skal ikke subsidiere eller bli subsidiert av neste generasjon. Kostnadene ved tjenestene som ytes i dag skal dekkes av de brukerne som drar nytte av tjenesten».

Konsekvensen av retningslinjene for beregning av selvkost blir imidlertid ikke slik, fordi vann- og avløpssektoren i stor grad må legge til grunn et «flergenerasjonsprinsipp», der enhver generasjon mottar store verdier fra tidligere generasjoner, bidrar til å opprettholde og øke verdien, samt overleverer store verdier til framtidige generasjoner.

Den kommunale vann- og avløpssektoren omfatter de geografiske områdene i kommunen med tilknytning til kommunalt vann- og avløpsnett. Kommunen og eventuelle kommunale og interkommunale selskap som har ansvar for hele eller deler av sektoren er anleggseiere. De må produsere tjenestene i samsvar med kravene som følger av lover og forskrifter og kommunens utviklings- og utbyggingsbehov. Dette setter rammen for hva som er kommunens nødvendige kostnader. Ansvar og forpliktelser ved å være anleggseier følger av særlovgivningen for sektoren. Drikkevannsforskriften er det viktigste regelverket for vannverkseierne, og forurensningsloven og forurensningsforskriften er det viktigste for eiere av avløpsanlegg.

A	Kostnadene må være knyttet til den kommunale vann- og avløpssektoren
1	Kostnaden gjelder for et geografisk område med kommunal vann- og avløpstjeneste
2	Kostnaden gjelder vann- og avløpsanlegg som kommunen/selskapet eier, anlegg som kommunen planlegger å overta eller pålegg om tilknytning
B	Kostnadene må være nødvendige for å:
1	Oppfylle lover og forskrifter
2	Ha forsvarlig drift og vedlikehold samt forebygge skader på anleggene
3	Forebygge skader på miljø eller andres eiendom
4	Gjøre gode valg mht. nye investeringer (best tilgjengelig teknologi, lavest kost over levetid, tilpasset kommunens/regionens vekst og utbyggingsbehov osv.)
5	Kvalitetssikre overtakelsen av eierskapet til nye anlegg
6	Gjøre forvaltningsvedtak overfor eksisterende og nye abonnenter
7	Gi abonnentene nødvendig informasjon og god service
8	Sikre tilgang på nødvendig kompetanse
9	Bidra med vannkompetanse i kommunens utviklings- eller forvaltningsarbeid som har betydning for vann- og avløpssektoren på kort eller lengre sikt
10	Unngå unødvendige kostnader for kommunen og/eller abonnenten
11	Gi rimelig sikkerhet mot uforutsette økninger i kapasitetsbehovet
12	Sikre anleggseiers mulighet til å oppfylle egne krav, selv om tiltaket ikke faller inn under bokstav A, nr. 2, når anleggseier ikke har hjemmel til å pålegge den som har ansvaret å gjennomføre nødvendige tiltak

Figur 1: Hovedkriterier for vurdering av om kostnader som kan finansieres med vann- og avløpsgebyr

§ 3 fastsetter abonnentens forpliktelser til å betale vann- og avløpsgebyrer til kommunen. Det er en rekke kriterier til hvilke kostnader som kan finansieres med slike gebyrer, se figur 1 på forrige side.

Folkehelseloven

([LOV-2011-06-24-29 Lov om folkehelsearbeid](#)). Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelser. Aktuelle forskrifter med hjemmel i Folkehelseloven er:

- Forskrift om miljørettet helsevern.
- Forskrift om vannforsyning og drikkevann m.m. Kommunen kan ved forskrift eller enkeltvedtak forby virksomheter som kan medføre fare for forurensing av drikkevann, jf. § 4, f.eks. ved forurensing av tilsigsområder og vannkilde.
- Vannkvalitetsnormer for friluftsbad (rundskriv). Lokale helsemyndigheter har tilsynsansvar når det gjelder vannkvalitet for friluftsbad, og myndighet til å stenge badeplassen dersom vannprøver over lengre tid viser «ikke akseptabel vannkvalitet».
-

Miljøinformasjonsloven

([LOV-2003-05-09-31 Lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet](#)).

Loven skal sikre allmennheten rett til miljøinformasjon og fremme allmenhetens deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet.

Produktkontrollen

([LOV-1976-06-11-79 Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester](#)). Lovens formål er å forebygge at produkter og forbrukertjenester medfører helseskade, at produkter medfører miljøforstyrrelser, samt forebygge miljøforstyrrelser ved å fremme effektivt bruk av energi i produkter.

Utslippstillatelser for private og kommunale avløpsanlegg

Utslippstillatelser behandles ut fra total belastning på resipienten, uavhengig av antall utslippspunkt.

- Totalt utslipp lavere enn 10 000 pe behandles av Sunndal kommune
- Totalt utslipp over 10 000 pe behandles av Statsforvalteren i Møre og Romsdal